

Slovenski dom

Štev. 258

V Ljubljani, v sredo, 11. novembra 1942-XXI

Leto VII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino no. 898

Efficaci attacchi aerei contro la flotta anglo-americana nel Mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Egitto, la pressione avversaria sulle unità italo-germaniche, che stanno effettuando un nuovo schieramento, è stata contenuta nel corso di aspri combattimenti; in duelli aerei cinque apparecchi britannici venivano abbattuti da cacciatori tedeschi.

Sono proseguiti con successo, nel Mediterraneo occidentale, gli attacchi dell'aviazione dell'Asse contro le formazioni navali anglo-americane.

Questa notte velivoli nemici hanno lanciato le bombe dirompenti e incendiarie nei dintorni di Cagliari causando alcuni danni all'abitato di Uca; sono segnalati un morto e sei feriti.

Vojno poročilo št. 898

Nadaljevanje letalskih napadov na angleško- ameriško brodovje

Italijansko uradno vojno poročilo št. 898 pravi:

V Egiptu je med zagrizenimi boji bil zadržan nasprotnikov pritisk na italijansko-nemške jedinice, ki se na novo razporejajo. V letalskih dvobojih je bilo 5 angleških letal sestreljenih po nemških lovcih.

Na zahodnem Sredozemskem morju so se uspešno nadaljevali napadi osnega letalstva zoper angleško-ameriške pomorske skupine.

Nocoj so nasprotnikova letala metala podiralne in zažigalne bombe v okolici Cagliarija ter povzročila nekaj škode v naselju Uca. Poročajo o enem mrtvem in o šestih ranjenih.

Poročilo vrhovnega načelnika milice na važnem sestanku

Rim, 11. novembra. s. Včeraj zjutraj je vrhovni poveljnik milice podal poročilo 156 poveljnikom legij na narodnem ozemlju. Prišli so tudi poveljniki oddelka, načelniki protiletalske, mornariške in obmejne milice, glavni zvezni častniki velikih mobiliziranih enot in višji častniki vrhovnega poveljstva.

Ob zaključku poročila so bili tudi ministrski tajnik stranke, podtajnik zunanjega ministrstva, poveljniki legije, ki so se vrnili iz vojnih vrst, mnogi pohabljeni in ranjeni v sedanjih vojni. Ti so obširno poročali o uspešnem delu legionarskih enot ter izpričali, da oborožene črne srajce ob začetku tretjega desetletja vlade bolj kot kdaj prej drhtijo v veri, s katero so se zbrali pod liktorskim znamenjem z eno samo železno voljo, da se bodo borile.

General Galbiate je vsem naročil, naj podvojijo pomoč družinam tovarišev, ki na vseh bojnih skrbijo za vojaško vmeno milice ter v naglem obrisu prikazal politični in vojaški položaj. Nato je podal navodila, po katerih bodo z naborem mladih sil legije še bolj okrepli. Poročilo je spremljalo vzdusje toplega tovarštva in po zaključku so vsi vzdignili soglasni strastni legionarski klic: Duce!

Maršal Petain prevzel vrhovno poveljstvo francoske vojske, mornarice in letalstva

Rim, 11. novembra. s. Maršal Petain je sam prevzel poveljstvo nad francosko vojsko, mornarico in letalstvom. Pisarna državnega poglavarja v Vichyju je včeraj ob 12.30 sporočila tole:

Maršal Francije, državni poglavar je sprejel naslednji sklep:

»V odsotnosti admirala Darlana prevzemam od danes dalje vrhovno poveljstvo nad mornarico, vojsko in letalstvom. Za zdaj morem dati eno samo naročilo: »Vsakdo naj izpolnjuje svojo dolžnost z disciplino, v redu in hladnokrvno.«

Francoskim admiralom in generalom v Severni Afriki je Petain poslal naslednje sporočilo:

»Dal sem zapoved za odpor proti napadalcu. Dano zapoved ponavljam.«

Kakor je znano, vodi v Maroku odpor general Nogues, ki je zvest vichyjski vladi. Manj jasen pa se zdi položaj v Alžiru, kjer se še vedno nadaljuje odpor zlasti okoli Orana, položaj admirala Darlana v mestu Alžiru. Darlan in general Juin sta v začetku ameriškega nastopa šla v Alžir in sta med drugim tudi vodila odpor tega mesta, ki se je po drugi strani kmalu nato nehal. Admiral Darlan naj bi bil še vedno v Alžiru in angleško-ameriška poročila ga hočejo prikazati kot »gostar poveljstva izkrcanih čet in ne kot jetnika. Vrh tega poročajo, da je general Chatel mogel dospeti v Constantine ter od onod prevzeti upravno vodstvo Alžira.

Kot važen prispevek za presojo položaja omenjajo, da je odpor francoskega vojnega brodovja, ki je dozdaj bilo pod Darlanovim nadzorstvom, v

Hude izgube ameriškega in angleškega brodovja ob obalah francoske severne Afrike

Zaradi zimskega vremena manjši spopadi po kavkaškem bojišču
V severni Afriki umik proti zapadu, angleško letalstvo ima pri tem hude izgube

Hitlerjev glavni stan, 11. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

V krajevnih bojih med Novorosijskem in Tuapsejem je bilo zavzetih nekaj važnih višin in so bili na več mestih odbiti sovjetski napadi.

Ob Tereku so posebno težke vremenske in krajevne razmere ovirale napad nemških in romunskih čet. Kljub močnim protinapadom smo v ostrih borbah napredovali.

Severovzhodno od Mozdoka so nemški napadi v močnih snežnih viharjih uničili sovjetski konjeniški polk in neko drugo skupino.

V Stalingradu udeleževanje napadalnih oddelkov.

Na bojišču ob Donu so romunske čete v protinapadu odbile sovjetski napad.

Severovzhodno od Voroneža je bilo več sovjetskih trdnjav s posadkami vred uničenih.

Na severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so letalske skupine izvedle močne napade na sovjetske oskrbovalne zveze. Močno natrpani kolodvorji so bili razbiti, prav tako več vlakov in skladišč. Ponoči je bil zažgan kolodvor v Toropecu.

V severni Afriki so se nemške in italijanske čete umaknile dalje proti zapadu. Zaščitnice so uspešno zadržale angleške čete. Pet angleških letal je bilo v letalskih bitkah sestreljenih.

Bojna letala in podmornice so v močnih napadih podnevi in ponoči pred obalo francoske severne Afrike napadle ameriško-angleške vojne in prevozne ladje in so dosegle nove uspehe. Ena križarka je bila zažgana, druga je bila močno poškodovana. Nadaljnjih osem trgovskih ladij je bilo poškodovanih s težkimi zadetki bomb, med njimi ena 19.000 tonska in ena 10.000 tonska prevozna ladja. Podmornice so potopile veliko ladjo za prevažanje čet s 14.000 tonami in uničila eno korveto. Ponoči je bil izveden napad na skupino nasprotnih križark. Dve sta bili torpedirani, ena izmed njih je eksplodirala, pri drugih pa zaradi dima ni bilo mogoče ugotoviti točnega učinka.

Popoldne so se zbrali na razstavi revolucije, kjer jih je sprejel tajnikov namestnik stranke Ravasio. Poveljniki milice so nato v globoki zbranosti obstali pred spomeniki, ki spominjajo na žrtve in junasta večera pred revolucijo, za katero so se prvi bojevali in o kateri priča nemilostiv duh vdanosti črnih srajc na vseh bojiščih, da bi bila Italija velika in taka, da se je bodo drugi bali.

Položaj v francoski severni Afriki v bistvu nespremenjen

V Maroku imajo Francozi oblast trdno v rokah

Rim, 11. nov. s. Položaj v Maroku in Alžiru se zdi, da se ni bistveno spremenil. V Maroku nadaljujejo francoske sile z odporom ter imajo na več točkah v rokah pobudo zoper ameriške izkrcane oddelke. Zanimujejo nova domnevna izkrcanja v Agadirju in Mogadorju. Blizu Casablance je topniški ogenj ustavil nasprotnikovo kolono,

Alžiru in Maroku doslej bil posebno zagrizen in hud. Tudi general Eisenhower, vrhovni poveljnik angleško-ameriških izkrcanih čet, je z obžalovanjem moral ugotoviti, da je ta odpor zelo živ in uspešen. Čeprav je v poprejšnjih poročilih zaradi propagande oznanil, da ni bilo pričakovati s francoske strani nobene resne ovire in da nanje tudi niso naleteli.

Japonska sodba o nesramnem angleško-amerikanskem napadu

Tokio, 11. nov. s. List »Japan Times« se bavi z anglosaškim napadom na francosko Severno Afriko in pravi, da so Združene države silno nesramne. V nenasitni požrešnosti in pohlepu po svetovni nadvladi so Združene države potegnile krinko z obraza in zavrgle sleherni načelo mednarodnega prava in zagrešile nov zločin nad nevtralno državo. Amerika je zavrgla svojo zgodovinsko prijateljstvo s Francijo na odvraten način. Rooseveltov cinizem ne pozna več meja.

Buenos Aires, 11. novembra. s. Ameriški mornariški minister Knox je dejal, da zmage nad Rommelom še nimajo v rokah in da je nasprotnik spreten. Možno je, da bi Rommel dobil ojačanja in bi se bitka spremenila v dolgoročen boj. Zaradi tega je neumno vpiti o zmagi, dokler še ni bila dosežena.

Angleški bombniki so v pretekli noči napadli nekaj krajev v severni in severozahodni Nemčiji. Prebivalstvo je imelo manjše izgube. Večje število angl. letal je bilo sestreljenih. Mornariško topništvo je obstreljevalo Dober.

Berlin, 11. novembra. s. Kakor se je izvedelo iz vojaških krogov, so nemške in slovaške čete na zahodnem Kavkazu zavzele več višin, ki so posebno važni za bodoče nastope in so zavrnile vse protinapade Sovjetov, s katerimi so se ponovno skušali polastiti izgubljenih postojank.

Ob gornjem teku Tereka so nemški napadalni oddelki osvojili novo ozemlje. Kljub mrazu, megli in snežnim viharjem so nemške skupine strle opupni sovjetski odpor ter zavzele več važnih točk zahodno od georgijske vojaške ceste. Po poslednjih bojih se zdaj bijejo tam v hudih bojih od hiše do hiše.

Na drugih točkah so sovjetske čete s podporo oklepnikov in topništva vseh vrst napadale, a so bile vselej zavrnjene. Severovzhodno od Mozdoka so nemške sile v snegu in mrazu nenadoma napadle boljševiško konjenico ter jo pognale iz njenih postojank. Sovjetska pehota je zaman prihitela na pomoč razkropljeni konjenici. Nemški oddelki so z naglim nastopom nasprotnika docela potisnili nazaj. Tudi poslednji konjeniški oddelki so bili premagani. Ostro streljanje nemških strojníc je boljševiško konjenico dobesedno pomedla.

Poleg tega se je iz nemških krogov izvedelo, da je temperatura na Kavkazu padla na pet stopinj, na severu pa je že padla na dvajset stopinj pod ničlo. Don in Volga sta na mnogih krajih gornjega teka že zamrzla. Majhne reke in potoki so tudi že zamrzli in zaradi mraza so močvirne pokrajine na severnem odseku vzhodnega bojišča pokrite z ledom, tako da je prehod pehote in topništva lažji.

Churchillove izjave o položaju v Egiptu in Afriki

Rim, 11. novembra. s. V govoru, ki ga je kakor ponavadi imel na vsakoletni pojedini, katero prireja londonski župan, je Churchill dejal, da je bitka v Egiptu »kakor je pomembna sama po sebi, bila zamišljena in sklenjena kot predigra v veliki nastop, ki so ga začele Združene države na zahodnem koncu Sredozemskega morja. Predsednik Roosevelt je početnik tega nastopa, jaz pa njegov pridni in vneti pomočnik.«

Zanimiva točka v govoru je bila tista, ko je Churchill med vsticiami ugovarjal številnim uglednim ameriškim glasovom, ki trdijo, da se Združene države ne mislijo boriti za ohranitev angleškega imperija in da bo treba položaj, kakršen je v Indiji, do dna spremeniti. Tu je treba pojasniti nekaj, Imam trden sklep, da bomo držali vse, kar je našega. Nisem postal kraljev ministrski predsednik, da bi vodil razprodajo angleškega imperija.

prihajajo iz Fedale. Nastopila je tudi oklepnic »Jean Bart«. Z vojaškega gledišča se postojanke v bistvu niso znatno spremenile, s političnega gledišča pa kaže, da je oblast trdno v rokah francoskih oblasti, ne da bi bilo kaj novih poročil o ognjiščih odpadov.

V Alžiru se zdi, da je položaj bolj zmešan. Boji so posebno zagrizeni pri Oranu. Ameriške sile prodirajo ob podpori oklepnih vozil v to mesto in ga skušajo obkoliti, a še vedno srečujejo odpor. Francozi so odklonili ponudbo za premirje, ki jo je poslal poveljnik izkrcanih sil, ter se naprej bore. V Alžiru ter na predelu okoli njega ni važnih novic. Izkrcavalna vojska se je delno pomnožila. Bili so letalski alarmi ter napadi osnega letalstva na pomorske sile. Kar pa se tiče Maroka, Alžira in celo Tunisa, širijo angleške in ameriške radijske postaje hudournik zlaganih in nasprotujočih si novic, ki jih prinašajo z najrazličnejših prestolnic ter jim včasih pripisujejo celo očetovstvo Vichyja, očitno zaradi tega, da bi zmešale karte ter zmedle upirajoče se sile v francoski severni Afriki.

Vichy, 11. nov. s. Ob 21 je francosko informacijsko ministrstvo sporočilo sledeče: Po poročilih, ki so prispela iz Severne Afrike, se da vojaški položaj, kakršen je bil včeraj popoldne, označiti takole: Poročila iz tujih virov, da so Amerikanske čete vkorakale v Tunizijo in da sedaj napredujejo proti Bizerti, so neutemeljena. Ob marokanski obali se je vreme poslabšalo in na Atlantiku nastajajo s tem ovire pri dovažanju ojačenj in oskrbe za ameriške oddelke, ki so se tam izkrcali. Naše čete nadaljujejo s svojimi nastopi brez obotavljanja. Posebno je treba pohvalno podpreti podporo maroških in oranskih čet in prispevek ki ga je bojna ladja »Jean Bart« dala za obrambo Casablance. Mornarica in letalstvo sta na delu navzile izgubam, ki sta jih imela. Pri Oranu so v teku hudi boji. Naše čete dajejo ogorčen odpor. Pristanišče je neuporabno. V Casablanci je bil nasprotnik včeraj zadržan in ni mogel napredovati. V marokanskih vodah je topniško streljanje z ladje »Jean Bart« preprečilo neki ameriški vojni ladji nadaljnje zasledovanje dveh naših torpedovk.

Rim, 9. nov. s. Francoski odpor v Maroku se nadaljuje v obliki protinapadov na področja, kjer so se izkrcale ameriške oborožene sile. Pomorski

Rojstni dan Kralja vojaka

Danes praznuje Njegovo Veličanstvo Kralj in Cesar Viktor Emanuel III. rojstni dan. Letošnji njegov rojstni dan pada v razdobje najsilovitejših naporov italijanskega naroda, da si po zaslugah svojega orožja pribori v Evropi in v svetu mesto, kakršno zasluži. V tem prizadevanju kakor pri vseh poprejšnjih, ki so pripravljala Italiji pot do imperialne veličine, je bil njen vladar vedno prvi vojak svojega naroda, saj je njegova vladarska doba vsa, z majhnimi presledki, potekala v vojnah, ki so Italiji dale tisto, kar ima, ter jo ovenčale s slavo, ki ji zlepa ne najdemo primere. Italija ve, kaj je svojemu vladarju-vojaku dolžna, zato se danes resno, a tembolj navdušeno zgrinja okoli Viktorja Emanuela III., želeč in trdno verujoč, da jo bo tudi v tem velikanskem boju povedel do konca po tisti poti, ki jo je njegovo življenje edino poznalo: po poti zmage in veličine.

Turčija v boju z draginjno, verizanjem in špekulacijo

Ankara, 11. nov. s. Včeraj se je začel v Ankari veliki parlamentarni teden, v katerem bodo v zbornici obravnavali in sprejeli številne postavke, ki naj bi pobijale draginjno, preprečile verizenje in odstranile druge nepravilnosti, kakor je bil to napovedal predsednik republike v svojem govoru 1. novembra. Poročajo, da bo danes predsednik vlade Saradzoglu sporočil parlamentarni skupini narodne stranke sklepe, ki jih bo vlada sporočila v četrti narodni skupščini. Navzlic skrivnostnosti, v katero so zavite odločitve vlade, se je vendar zvedelo, da bodo prišle v razpravo naslednje tri točke političnega in socialnega značaja. 1. Strogo nadzorstvo nad vsemi cenami na domačem trgu in pri izvozu. 2. Državno nadzorstvo nad zalogami živil ter industrijskimi surovinami. 3. Uvedba najstrožjih kazni za veriznike in vojne dobičkarje.

V nekaterih krogih pričakujejo, da bodo ustanovljena posebna sodišča za socialno in gospodarsko obrambo ljudstva. Nekateri listi ob tej priložnosti omenjajo zloglasna sodišča »za brambo neodvisnosti«, katera je ustanovil izmet paša, ko je bil načelnik vlade v viharnem času, ki je prišel po vojni za neodvisnost. Liberalni ukrepi, ki so bili v Turčiji prvi hip izdani, so dali zagona vsemu kopičenju, trgovini, verizenju in to je bilo usodno, ker je povzročilo gospodarsko krizo in oškodovalo manj premožne sloje, to se pravi veliko večino ljudstva. Na to krizo odgovarja sedaj turška vlada z drakonimi ukrepi, ki pa se ravna po zgledu iz totalitarnih držav, katere so posnemali zaradi njene potrebe tudi v Angliji in Združenih državah.

spopadi se nadaljujejo v vodah pred Casablance. Medtem ko se odpor v Alžiru nadaljuje zlasti na področju Orana, je bila za področje mesta Alžira samega dogovorjena ustavev sovražnosti med vrhovnim poveljnikom Severne Afrike, ki je bil v to pooblaščen od admirala Darlana, in poveljnikom izkrcavalnih čet, Sklenitev tega premirja, ki je omejeno samo na mesto Alžir, pojasnjujejo v Vichyju z ozirom na civilno prebivalstvo, ki ni moglo biti pravečasno izseljeno, in kot dogodek povsem kraljevnega značaja, ki ne more vplivati na voljo Severne Afrike, da se upira. Francoske čete v Alžiru, ki jim je bilo puščeno orožje, so priprte v vojašnicah. Letališča v Alžiru so zasedena, medtem ko je letališče v Oranu tudi po boju še ostalo v francoskih rokah. Po uradnih ameriških in angleških priznanjih, je bil neki prevoz severnoameriških čet torpediran in potopljen. Razen tega sta bili po obalni obrambi v Alžiru potopljene dve angleški torpedovki. Potopljen je bil tudi en severnoameriški rušilec.

Delo Vis. komisarja za kulturne in socialne ustanove

Visoki komisar za drž. gledališče

Visoki komisar je pretekle dni v vladni palači proučeval vprašanja, ki se tičejo državnega gledališča, v navzočnosti šefa Tiskovnega in Propagandnega urada dr. De Cecca, inspektorja za tehnično službo inž. Farine, ravnatelja računovodstva rag. Celaschi-ja, ravnatelja opere Vilka Ukmarja, glavnega tajnika drž. gledališča Darjana ter arhitekta Černivca.

Na sestanku so podrobno pretresali vsa nujna dela in vprašanja, predvsem ekonomski položaj osebja, v prvi vrsti pa položaj pogodbenih nastavlencev.

Visoki komisar za okrepitev ljubljanske zastavljalnice

Visoki komisar je predsedoval v vladni palači sestanku za okrepitev mestne ljubljanske zastavljalnice.

Na sestanku so bili navzoči: šef kabineta Viceprefekt dr. Bisia, župan gen. Rupnik, podžupan Ciceprefekt dr. Tranchida, ravnatelj ljubljanske podružnice Banko d'Italia, rag. Bilancioni, predsednik Irtanilnice za ljubljansko pokrajino Avenek, ravnatelj zastavljalnice dr. Rudolf, izvedenec rag. To-

soni in predsednik občinske podporne ustanove Campana.

Po podrobnem poročilu izvedenca in dr. Rudolfa o sedanjem položaju zastavljalnice, je Visoki komisar izdal odredbe, da se izvedejo potrebni ukrepi, ki bodo ustanovi dovolil razviti v polni meri zlasti pa v sedanjem trenutku nien obsežno nalogo socialnega podpiranja.

Podal je smernice, da se dajo zastavljalnici na razpolago potrebna finančna sredstva za redno izvrševanje njenega delovanja.

Ekseleca Grazioli je razen tega odobril že izdane ukrepe za izplačilo polic za zimsko obleko potrebnih družin in je zvišal že nakazani znesek v to svrhu od 50.000 na 65.000 lir s sodeležbo občinskega podpornega odbora v Ljubljani.

Brezplačni obedi v otroških zavetiščih

Visoki komisar je odredil, da se prične dne 16. t. m. brezplačno razdeljevanje obedov v vseh otroških zavetiščih glavnega mesta in pokrajinskih središčih, kjer ta oblika podpiranja trenutno še ni bila izvedena.

Tega novega ukrepa Vlade v korist potrebnim otrokom ljudstva bo deležnih nad 400 otrok.

Bajke o partizanskem junaštvu se razblinjujejo

Ljubljana, 11. novembra.

Vasica Draga leži približno pol ure hodá od Stične pod vznožjem Polzevega. Kakor povsod drugod, se je tudi tam osnovala vaška straža, ki si je nadela častno nalogo, da v kali zatre pojav komunizma na slovenskih tleh in tako prepreči nadaljnje prelivanje bratovske krvi. Slovenski fantje in možje zlepa ne bodo pozabili, koliko nepopisnega gorja in koliko neprecenljive škode je »osvobodilna« fronta naprtila podeželju na rane. Njihova volja je neomajna; ne bodo se dali ustraševati od komunističnih groženj, šli bodo po začrtani poti do cilja. Temeljito hočejo očistiti dolenske gozdove te kužne bolezni, ki se je bila že nevarno razpasla in hotela uničiti vse, kar je še dobrega v nas. Fantje in možje vedo: ta kužna bolezen — komunizem — ne priznava ne Boga ne posmrtnosti, smeši domoljubni čut, rahlja temelje družinskemu življenju, tepta najosnovnejše pravice in svoboščine slehernega posameznika. Kratko in malo: hoče napraviti iz človeka navadno žival brez duše in srca.

Cele družine obsojene na smrt

Vaška straža v Dragi se odlikuje po odločnosti in hrabrosti, ki jo je nekajkrat že dejansko izpričala. Poročilo smo že, da je ušla dva brata partizana, izmed katerih je bil starejši znan partizanski kolovodja. Pozneje je prišla še nekega moškega, za katerega je dokazano, da je bil nevaren partizanski ogleduh in ovaduh. Komunistični klatciži v hosti so si zaradi tega vzeli Drago na piko, zlasti pa ugledno in spoštovano Sadarjevo družino, ki so jo — kakor mnogo drugih družin v stiški fari — obsodili na smrt. Naivne duše, ki so se zmerom prepričane, da morajo žrtve komunističnih morilcev »že kaj imeti na vesti«, naj pridejo v Stično, da jim zaupno povejmo, kakšne in katere družine so komunisti obsojali na smrt! Zdej so ozdravljene tudi te in bodo z vsemi silami podpirale delovanje vaških stražarjev.

Polomija komunistične partizanske vojske postaja vsak dan očitnejša.

Zahrtni napad na Spodnjo Drago

V noči od 23. na 24. oktobra se je trojica partizanov priplazila iz hoste in hotela pod zaščito tovarišev, ki so se s strojnimi orodji utaborili na robu gozda, »jurišate« na Sadarjevo hišo. Njihovi nameni so bili otipljivi: hoteli so Sadarjevo družino dobiti v roke in ji požgati domacijo. Toda nočni roparji so delali račun brez krčmarja. Naleteli so na hud odpor — dveh fantov stražarjev, ki sta pred hišo budno stala na preži. Napadaleci so začeli iz hoste streljati s strojnimi, eden izmed stiških fantov, ki se odlikuje po posebni prisebnosti in ravnodušnosti, pa je na ta partizanski »pozdrav« spoštljivo odgovoril z ročnimi bombami. Bila je svetla mesečna noč, zato je razločno videl, kako je eden izmed napadalcev zadet omahnil. Partizani — kakor znano — svojih ranjencev ne pustijo obležati, ker se boje, da bi se nasprotnik okoristil z njihovim priznanjem, zato so tudi nočni roparji svojega ranjenca vlekli s seboj. Vseh partizanov je bilo približno 20. Dvajset partizanov je torej »junakov« bežalo pred enim samim stražarjem, kajti drugemu stražarju je kmalu odpovedala puška in tako je vso težo zahrtnega komunističnega napada nosil njegov tovariš.

Drugi napad na Drago

Prvi napad je bil okoli 11 ponoči, okoli 2 ponoči pa je sledil drugi napad, tokrat mnogo hušji. Med napadaleci je bil tudi preostali Erjavčev fant, p. d. Poljančev iz Oslice pri Krki, brat ujetih dveh partizanov. Vsi trije bratje so bili še pred »osvobodilnim« gibanjem na glasu kot nepoboljšljivi vaški zdražbarji in pretepači, iz kakršnih se je OF pač rekrutirala. Napadaleci so na vsak način hoteli stresti svoj divji bes na Sadarjevo družino. Stražarjema, ki sta še zmerom budno stala na preži, sta se pridružila še dva stražarja, ki sta bila na patruli. Ker pa je bila premoča na strani nočnih roparjev — bilo jih je okoli 30 — le prevelika in bi štirje stražarji samo s puškami in ročnimi bombami pač ne mogli dolgo kljubovati krogam, ki so kot toča švigale iz komunističnih strojne, je eden izmed njih zatrobil na pomoč. Preden pa je pomoč prišla, se je razvnela huda bitka med nasprotnima taboroma. Stražarji so do zadnjega odbijali vse napade. Eden izmed fantov si je izbral zaklonišče v jami za apnenico in od onod uspešno obstreljeval sovražno postojanko. Komunistična bomba, ki se je razpočila komaj pol metra od njega, mu je ranila členke na roki in ustnice. Kri je začela polzeti iz rane, toda pogumni stražar je vztrajal vse dotle, dokler ni prihitela četa 15 stražarjev na pomoč. Le-ti so se utaborili za obzidjem dražanske podružnice. Objeztranko streljanje je trajalo do pol petih zjutraj.

Ko so nočni napadaleci zavohali, da prihaja od nasprotne strani še četa vojakov, so pobrali šila in kopita in jo uverili v gozd. Koliko ranjencev so odvedli s seboj, ostane zaenkrat njihova skrivnost. Izmed stražarjev je bil neznan ranjenec samo zgoraj omenjeni. Pač pa je dobodra preluknjana od komunistične svinčene toče — Sadarjeva hiša. To je ves »uspeh« komunističnega nočnega napada.

Štirje stražarji v partizanskem taborišču

Dan poprej se je 28 fantov vaške straže prostovoljno javilo svojemu poveljniku, da gredo na ogled v samotne okoliške vasi na severni strani Stične. Le-tam se je zadnje čase potikala večja tolpa komunističnih »bojevnikov«. Njihovi poveljniki so očitno hoteli razpršene in demoralizirane oddelke svoje »vojske« spet zbrati, da bi uspešneje strahovali redka naselja, ki še niso oborožena. Utaborili so se v neki grapi blizu vasi Poljane, ki leži poldrugo uro daleč od Stične v hribih. Prejšnjo sredo zvečer je italijanska posadka izpod Ivančne gorice s topovi streljala v ono smer in nekajkrat zadela osrčje partizanskega taborišča. Imeli so več mrtvih in ranjenih. Tla so jim postala prevročna, in razbežali so se na vse strani. En del komunistične »vojske« je krenil proti Primskovem, drugi del je baje ušel čez mejo, v taborišču je ostal le manjši del »močnejše« partizanske »armade«.

Vaška straža je pregledala vasi Dobrava, Pristava in Metnaji, toda o partizanih ni bilo ne duha ne sluha. Štirje najpogumnejši fantje od vaške straže so sklenili, da si gredo ogledat samo sršenovo gnezdo — komunistično taborišče. Sli so, oboroženi samo s puškami in ročnimi bombami. Ko so jih »hrabre« partizanski bojevnik pred taboriščem opazili, so jo pobrisali v gozd. Fantje so si nemoteno lahko ogledali slovito taborišče, zgrajeno iz zaslinih bunker-

S Štajerskega

V Galiciji pri Celju sta se poročila Ašenberger Jožef in Videnšek Rozi. Poročil ju je tamonji župnik g. Strnad.

Smrtina kosa. V mariborski bolnišnici je umrl 30 letni blapec Ferdinand Pirš iz Maribora. V Zalecu je v visoki starosti 84 let umrla zasebnica Marija Globovšek roj. Vabič. V Ptujju je umrl 70 letni trgovec in posestnik Ferdinand Štroš. V zdravilišču Topolšici je po dolgi bolezni umrl v najlepši moški dobi 39 letni Iv. Franc, kapitan Donavske paroplovne družbe.

Mnogo let jeslujel v Novem Sadu. Rajni je bil rodom iz Ptuja, kjer ima njegova mati, ki je z njim izgubila edinega sina, trafiklo. Truplo bodo pozneje prepeljali v Ptuj. V Celju so umrli: Mihael Rozman, Vinko Kokelj, Anton Kamerer in Jožef Verdelak, vsi iz Celja; Rozika Kobula iz Popol pri Rogški Slatini, Anton Strašek iz Stranj pri Smarju, Marija Glušič roj. Vanovšek iz Lipja pri Dobrni, Franc Pustoslemšek iz Tiroseka pri Gornjem gradu, Mihael Novak roj. Založnik iz Šentjanža, Ana Magrič z Male gore pri Braslovčah, Jožeta Žilnik roj. Razgan iz Orle vasi pri Braslovčah in Blaž Zagorčnik iz Belih voda pri Šostanju.

Mariborsko življenje. V drugi polovici oktobra je bilo v Mariboru 28 porok. Zavezeženih je bilo 108 rojstev (54 dečkov in 54 deklic); umrlo je 54 oseb in sicer 36 moških in 18 žensk.

Roman o celjskih grofih, ki ga je napisala pokojna pisateljica Ana Vamprecht-Samerjap s Planine nad Sevnico, je izšel te dni v novi izdaji v Gradeu. Roman je izhajal aprila 1933 v graškem dnevniku »Tagespost«, ki je preteklo nedeljo tudi objavil daljši članek ob priliki ponovne naklade.

O prirodnem načinu življenja je prišel na Spodnje Štajersko predavati zdravstveni poverjenik za Štajersko dr. Heliodor Löschnigg. Prvo predavanje je bilo 5. t. m. v kinematografu na Stolnem trgu v Mariboru.

»Slovenčev koledar« bo za mesto in za deželo!

Razne zadeve iz sodne dvorane

Ljubljana, 10. nov.

Pred dnevi je bilo objavljeno kratko poročilo, da niso oni obdolženci, ki so obtoženi zaradi lažnih prijav oblastem, deležni amnestije, da torej brezvestni in maščevalni ovaduhi, ki spravljajo druge v veliko nesrečo, ne morejo računati na dobrote amnestije, in da se proti njim izvede po zakonu predpisano kazensko postopanje z večjo strogostjo. Mnogi so to poročilo brali z velikim zanimanjem in dostavljali tudi živahne komentarje, nekateri pa so hoteli, da bi bilo že sedaj objavljeno ime železničarja, ki je »kušal z lažno ovadbo spraviti dva svoja stanovska tovariša od kruha in ju spraviti v veliko nesrečo. Ime zaradi tehtnih razlogov začasno ni bilo navedeno, pač pa pride na dan, ko bo odredena javna razprava na okrožnem sodišču in bo izrečena sodba. Za lažne ovadbe določa še pri nas veljavni kazenski zakon najvišjo zaporno kazen 5 let. Sodniku pa je dana pravica, da po svojem prostem prevdanku in z ozirom na vse važne

jev in šoforov. Obogateni za marsikatero partizansko skrivnost so odrinili nazaj k tovarišem v Metnaji. S seboj so prignali vola, ki so ga zaplenili komunističnim roparjem. Vriskajoč in pojoč se je nato vasa stražarska četa vrnila v Stično in tako javno manifestirala svojo voljo, da hočejo vsak partizanski poskus, zbrati razkropljeno čredo, zadušiti v kali. Znano jim je, da so komunistični partizani »junaki« samo takrat, kadar iz sasede napadejo neoborožene ljudi. Oborožena »bela garda« pa jim je vcepila tak strah v srce, da lahko mirnega srca rečemo: komunistični strahovalci na slovenskih tleh je odklenkalo. Še bodo skušali tu pa tam uveljaviti svoje divje jezo in maščevalnost, toda to bodo le še zadnji krčeviti sunki človeka, ki se zvija v smrtnem boju.

Vaška straža vrača lastnikom živino

Še eno zanimivo okolnost je treba poudariti. Ko je neki kmet iz Blečjega vrha, občina Polica, zvedel, da je vaška straža zaplenila komunistom vola, je brž prihitel v Stično in na prvi pogled spoznal, da je vol njegova last. Komunistični roparji so mu ga pred tednom nasilno vzeli in ga odgnali neznano kam. Ko mu je vaška straža vola brez vseh ceremonij izročila, je kmet ves navdušen in srečen vzkliznil: »Vi ste pa res fejsi fantje! Komunisti ropajo, vi pa vračate!« Naj si na podlagi te resnične zgodbe vsak sam ustvari sodbo, kje je doma poštenje in kje ga ni!

S Hrvaškega

Poglavnik je osebno odlikoval polkovnika italijanskega glavnega štaba Giana Carla Rea s kro-njo kralja Zvonimirja I. stopnje z zvezdo in meči. Kot je znano daje visoko odlikovanje počasneću pravico do viteškega naslova.

V zagrebškem zivalskem vrtu se je število tamkajšnjih živali pomnožilo za nekaj eksotičnih živali. Iz praskega zverinjaka so dobili križance belega in modrega fauna. Prav tako je vrt dobil nov primersek severnoafriškega divjega ovna, ki živi v goratih predelih Sev. Afrike prav do Sudana. To je zelo redka žival in jo živalski vrtovi zelo čuvajo. V vrtu se je nadalje pomnožila tudi družina veprov. Dobili so mladiče.

V Karlovcu so začeli s tečaji italijanskega jezika. Prijavilo se je zelo veliko slušateljev.

Preteklo nedeljo so imela številna kmečka pevska društva veliki koncert, na katerem so odpe-li po nekaj pesmi. Pevski koncert je izvedla hrvaška pevska župa »Matija Gubec«.

Najlepša knjiga letošnjega leta bo »Slovenčev koledar«

Za regulacijo Drave v bližini Varaždina je odobren kredit 3 milij. kun. Z deli so že pred časom začeli, tako da je dozdaj regulirane že 800 metrov struge na najbolj nevarnih krajih, do polne ureditve je še treba regulirati 400 m brega. Verjetno je, da bodo po teh delih regulirali Dravo še na drugih mestih, kjer voda izpodkopa bregove in dela škodo, s tem da odnaša zemljo.

V Travniku so ustanovili čebelarstvo društvo, katerega glavni namen bo pospeševati čebelarstvo v teh krajih, ki so sila bogati čebelne pašje. Društvo bo imelo hvaleno nalogo v teh krajih razširati umno čebelorejo.

V prihodnjih tednih bo odšla zagrebška Filharmonija na krajšo koncertno turnejo v Sofijo. Filharmonija bo v Sofiji izvedla tri velike koncerte. Na teh koncertih bodo izvajali tudi številna dela hrvaških skladateljev.

okolnosti določiti primerno nižjo kazen. Poprej so zaradi lažnih ovadb nižji ljudje navadno obsojeni kvečjemu na kak mesec zapor.

Med pravniki je nastalo vprašanje glede obsega pojma »delitoc«, ki ga navaja amnestija in ki ga vsebuje italijanski kazenski zakon in »zločinost« našega kazenskega zakona. Amnestijski odlok od 17. oktobra se je pač skliceval na pojem »delitoc« v smislu italijanskega zakona. Primerilo pa se je, da je bila v smislu amnestijskega odloka odpuščena neke-mu obsojencu kazen, ko je bil zaradi zločin-stva tatvine obsojen na 1 leto in 4 mesece strogega zapor. Okrožno sodišče je rešilo, da je ta obsojenec deležen amnestije. Državni tožilec je prijavil proti rešitvi rekurz na apelacijsko sodišče. V pritožbi se je državni tožilec skliceval na to, da je velika razlika med poj-mom »delitoc« in med pojmom »zločin-stvo«. V nadaljnjih izjavanjih je pojmom »zločin-stvo« obtoženec ne more biti deležen amnestije odnosno odpušta kazni. Apelacijsko sodišče je pre-jelo njegovo mnenje ter razveljavilo rešitev okrožnega sodišča o odpustu kazni.

40 letnica porotne dvorane

V kratkem bo poteklo 40 let, ko je bila dne 1. decembra 1902 prva porotna razprava v novi porotni dvorani sedanje, takrat dozdane in v svojem namenu izročene justične palače. Dne 1. decembra omenjenega leta je bila prva porotna razprava. Pred zimsko porotno zasedanje je prišel kot prvi obtoženec neki kmeč-ki fant, obtožen zaradi uboja, da je v fantov-skem pretepu zaklal nekega fanta. Obtoženec je dokazoval, da je ravnal v silobranu. Porotniki so njegovemu zagovoru pritrdili. Bil je ta fant nato obsojen zaradi prekoračenja silo-brana na 5 mesecev ječe. Naslednji dan je bil neki starejši potepuh zaradi posilstva obsojen na 5 let ječe. Dne 3. decembra pa je bil v porotno dvorano velikanski naval, tako da je bila uprava justične palače prisiljena izdati posebne vstopnice. Ta dan sta prišli pred po-rotnike dve detomorilki. Prva elegantna in inteligentna gospodična — učiteljica, druga pa navadna kmečka dekla. Prva bogata, druga revna. Za prvi proces velika napetost. Obto-ženko je z vso zgornostjo zagovarjal pok. dr. Valentin Krisper. Zdravniki so podali svo-jega mnenja. Nastopale so priče. In naposled so porotniki podali svoj prostorek: Ne! Bila je oproščena. Prišla je druga, ki je vse priznala. kakor v prvem, da ni kriva. Bila je tudi ta oproščena. Porotna sodišča so drugače v Ljub-ljani izrekala prav stroge kazni zaradi deto-mora. Kronist je takrat kratko zapisal: »Vpliv teh razsodb bo pokazala bodočnost!«

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

»Potem se bojim,« je pripomnil Vance resno, »da iz vaše enačbe ne bo nič. Res sem trdno prepričan, da je to skrivnostno poročilo več vredno, kakor pa morda mislite. Ne zamerite mi tega mojega prepričanja, kajti zdi se mi, da je to najbolj matematični podatek pri tem zločinu. Lahko se seveda motim, toda rečem vam, da je ta člen vprava x« v vaši enačbi.«

Heath, ki je bil prej nekaj časa videti zelo zamišljen, in si je, sklonjen na mizo, ogledoval tisti listek, je ne-nadno spet dvignil glavo in dejal: »To je gotovo pisal kak norec, go-spod Vance.«

»Brez dvoma, gospod narednik,« je pritrdil moj prijatelj. »Toda norec, ki mora vedeti mnogo zanimivega in le malokomu znanega. To se pravi: prvič, da je bilo med krstnimi imeni gospoda Robina tudi ime Cockerane; drugič, da je bil ubožec umorjen z lokom in puš-čico; tretjič, da je bil gospod Sperling tedaj na kraju zločina, ko se je ta odigral... Povedal vam bom še več: ta od sila natančno obvešteni norec je moral zvedeti za zločin prej kot vsak drugi. Listek je moral biti napisan in

vtaknjen v poštni nabiralnik, še pre-den ste vi s svojimi možmi prišli na kraj dogodka.«

»Vsaj kak pobalin je lahko to stor-il,« je pripomnil Heath, kakor da sam ne verjame tega, spobalnik, ki je takoj, čim je zvedel za dogodek, vrgel listek v nabiralnik in pri tem izkoristil po-lisčitovo nepazljivost.«

»E, pisal pa je na stroj, ne? In po-vrhu še doma, kaj? Kar na česti ljudje navadno ne pišejo na stroj... Ne, ne, gospod narednik, vaša razlaga ne bo držala...«

»No, in če ne bo, kaj potem?«

»Potem sem tudi jaz, enako kot vi, že precej blizu pravilni razlagi, kaj naj to pomeni. Vance je zazelah, nato pa se obrnil k Markhamu: »Pojdimo malo zaslišat tistega gospoda Drucker-ja, ki ga Beedle tako sovraži.«

»Druckerja?« je vzkliznil Arnesson od začudenja. »Kaj nas briga Drucker?«

»Gospod Drucker,« je pojasnil Mark-ham, »je bil danes dopoldne tu na obisku. Ni izključeno, da je videl Ro-bina in Sperlinga, preden je odšel do-mov. Hočete iti z nami?«

»Ne, hvala.« Arnesson je izpraznil

pipo in vstal. »Pregledati moram še cel kup nalog. Svetujem pa, naj gre rajši z vami Bella. Gospa Mae je pre-cej čudna...«

»Gospa Mae?«

»Ah, oprostite. Pozabil sem, da je še ne poznate. Vsi jo tako imenujejo. To je Druckerjeva mati, uboga starka, ki je ponosna na to svoje plemiško ime. Bog ve, zakaj. Toda,« Arnesson se je pri tem večkrat potikal s kazalcem po čelu, »malo je prismuknjena, pa neškodljiva. Oči vrti kot kuna, toda... samo na eno stran, če mi dovolite ta izraz. Živi le za svojega sina, ki ravna z njim in skrbi zanj kot za otroka. Zalostno, zelo zalostno... Da, svetujem vam, da vzamete s seboj Bello, ki jo gospa Mae zelo rada vidi...«

»Dobra misel, gospod Arnesson,« je pripomnil Vance. »Ali hočete vprašati gospodično, če je pripravljena iti z nami?«

»Zelo rad.« Arnesson se je spet za-smejal in v njegovem vedenju je bilo nekaj smešnega. Odšel je iz salona, kmalu pa je že prišla gospodična Dil-lardova.

»Sigurd mi pravi, da bi radi govorili z Adolfom. Veselilo ga bo, če pridete k njemu, toda bojim se, da bo gospa Mae... Zadostuje najmanjša stvar, da jo vrže s tira.«

»Potrudili se bomo, da je ne bi vznemirjali,« je zagotovil Vance. »Ka-kor veste, je bil gospod Drucker danes dopoldne tu na obisku in kuharica pravi, da ga je slišala govoriti v dvo-rani za sestanke z Robinom in Sper-

lingom. Ni torej izključeno, da bi nam on lahko kaj koristil...«

»Če bo le mogel, vam bo rad po-magal,« je priprljivo dejalo dekle. »A bodite zelo previdni z gospo Mae, prosim vas.«

Njen glas je postal tako milo pro-seč, da jo je Vance kar začudeno po-gledal.

»Povejte nam kaj o gospoj Druk-kerjevi, oziroma o gospoj Mae, preden gremo k njej. Zakaj bi vendar morali biti tako previdni?«

Dekle se ni pustila dvakrat prositi ter nam je povedala vse, kar je ve-dela. Zalostna zgodba je bila to, Gospa Druckerjeva, po rodu Dunajčanka, se je bila poročila z znanim glasbenim kritikom Ottonom Druckerjem. Imela je z njim sina Adolfa, a je kmalu po-stala vdova. Nekega dne, ko se je z otrokom v naročju sprehajala po Pra-terju, je nesrečna hotela, da ji je sin padel z rok. Posledice tega padca so bile strašne za otroka in zanjo. Otrok si je nakrnil hrbtenico in premaknil se mu je mozeg. Ta pohabljenost mu je ostala. Njo pa je pekla vest in si je strašno očitala. Ko je prišla v Ame-riko, se je nekaj let posvečala izključ-no le sinu. Bila je silno ljubosumna nanj, tako da ni mogla prenesti, da bi bil še kdo drugi v njegovi družbi, zlasti pa ne zdravi in normalni moški, do katerih je revica čutila, kakor je bilo videti, Bog ve kako globoko sovraštvo.

»Ali zdaj razumete, zakaj sem vam rekla, da bodite previdni? Gospa Mae bi utegnila misliti, da prihajamo k

njej zato, da bi njenemu sinu kaj hu-dega storili...«

»Bomo že tako ravnali, da ne bo še bolj trpela,« je vlnudno dejal moj pri-jatelj. In ko smo šli potem po veži, je sicer kakor nekam slučajno zastavil neko vprašanje, ki pa mi je poklicalo v spomin, kako zelo se je bil zanimal za Druckerjevo hišo, ko smo bili na strelišču.

»Ali mi morete povedati, kje ima gospa svojo sobo?«

Bella ga je začudeno pogledala, a brž odgovorila:

»Na vogalu hiše. Eno okno njene so-be je obrnjeno na strelišče.«

»Ah! Vance si je vzel iz žepa dozo in si prižgal »Regie«. »Morda vam je znano, ali večkrat sedi pri tem oknu?«

»Zelo pogosto. Gospa Mae ima na-vado zasledovati s svoje opazovalnice vse naše tekme v streljanju z lokom. Zakaj, tega pa vam ne bi mogla po-vedati.«

»Zanimivo.« Nastal je kratek molk, nakar je Vance izrazil tale svoj po-mislek: »Kaj pa, če bi govorili prej z gospo Druckerjevo, kakor pa s si-nom? Tako bi jo lažje prepričali o svojih dobrih namelih. Ali mislite, da je mogoče priti v njeno sobo, ne da bi gospod Drucker to opazil?«

»Gotovo.« Ta misel je dekletu očito zelo ugajala. »Lahko gremo za-daj za hišo. Adolfova delovna soba je ob cesti.«

Med grobovi žrtev iz stopiške fare

Novo mesto, 9. nov.

Pred praznikom Vseh svetih smo šli h grobovom žrtev, da bi jih okrasili s cvetjem. Toliko svežih grobov imamo! V njih počivajo številni mučeniki iz naše fare, ki jih je daleč od rodne hiše zadela morilska komunistična roka. Na njihov praznik so stopili vsi ti še bolj pred nas in nam iz zapuščenih grobov klicali, da se strnemo okrog njih in vztrajamo v dobrem, za katerega so oni dali življenje.

Bladno je bilo. Piš vetra nam je zagnal v obraz pikajoče kaplje, kakor da se boče boriti z nami. Pomorna je bila pot in na njej bi se rodilo prav vsakomur dovolj misli, primernih za dan vseh mrtvih in vstajenja čakajočih. Ko stopaš po gozdu in se ustavljaš pri grobovih številnih žrtev, se ti naravnost vsilijo vprašanja o ciljih in smotru življenja posameznika in narodov. Tudi najbolj trdega človeka zgrabi tod mistika in ga poveže z onostranstvom. Tako premišljuješ, si človek reši marsikatero uganko, stavljen mu v življenju samem, če se le ni že udal zločinu in trdni hudobiji.

Grobovi, grobovi ob obronku gozdov, skrivnostni in tihi, pa toliko govore. Ne govore, vpijejo! Kdor bi hodil tod in doživel vse to, ta ne bi prav nič več kolebal v odločitvi, da pomaga iztrebiti vso zločinsko drhal, ki se je pod krinko osvobođenja, pravice in enakopravnosti skrila pod lažni plašč partizanskih »borcev«. Kdor bi obhodil le našo faro in obiskal vse grobove številnih žrtev, ki so padli pod komunističnim rabeljskim nožem ali strelom po strašnem mučenju, ta ne bi skrival v sebi niti trohice simpatije do partizanskega peklenkega načrta — osvobođenja — uničenja našega naroda. Tu bi sprevledil krivico vsi, ki še nosijo v srcu trohico ljubezni in v duši malo poštenja, tudi tisti, ki trobentajo danes v svoje opravičilo, da ni prav, če se ljudstvo bori proti svojim uničevalcem in morilecem njihovih rodni staršev, bratov in sestra in celo duhovnikov. Tudi ti bi sprevledili, če bi jih popeljali na številne grobove, ki ne kličejo samo k skupnosti in ljubezni, ampak tudi po pravici in pravičnem maščevanju.

16 žrtev le iz ene slovenske fare! Majhne stopiške fare! Ali ne kliče vse to k Bogu po pravičnem maščevanju?

16 ljudi, delavnih, mirnih in skrbnih za svoje je padlo pod partizanskimi noži in strelji. 16 poštenih ljudi, katerim je bilo prvo v življenju delo in družina. Vsi ti so padli.

Delavec Štular Jože je bil ubit pri Gaberju.

Posestnika Brulca Franca in 16 letnega sina Jožeta so umorili po strašnem mučenju prav tu blizu.

Očeta 6 otrok, poljskega delavca Turka Franca in Ovnika Franca so ubili pri Malem Orehku.

Očeta 6 otrok, Kastreve Alojza iz Hrušice so umorili pri gaberskem vodovodu.

Turka Matijo, očeta dveh otrok so ubili prav tu blizu.

Vidmar Anton in njegov brat Lojze sta padla nekje v Podljudnem.

Pod nožem so padli še nadalje:

EIAR — Radio Ljubljana

Sreda, 11. novembra. 7.30 Pesmi in napevi — 8. Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Valček — 13. Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Pet minut gospoda X — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.20 Pisano glasbo vodi dirigent Segurini — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert Kmečkega tria — 15. Poročila v slovenski — 17.15 Violinski koncert Francke Rojec-Ornik, pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo — 17.35 Koncert pianistke Baravelli — 19. »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Simfonična glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Radio za družino — 21.30 Narodne pesmi vodi dirigent Zeme — 22. Zanimivosti v slovenski — 22.10 Operetno glasbo izvaja orkester, vodi dirigent Gallino — 22.45 Poročila v italijanski.

Zdravilo zoper dolga in slabo voljo!

Dostikrat se ti v dolgočasiu tudi branje upre. — Slaba volja e postavi po robu še takosdobrim dvopitop. Pust in čemern se zapreš v svojo sobo. — Verjemi: duhovite samotarke igre, razni zabavni računski in miselni krogu — zabavo tudisamotarju.

Naroči si knjigo **VESELJA DOM**, ki je izšla v Slovenčevi knjižnici... Prvi del že lahko dobiš pri vseh knjigarnah in trafikah. — Naročniki bodo dobili vse tri dele skupaj v začetku prihodnjega tedna! Priporočujemo t o tem delu vašim znancem in prijateljem! Naročite Sloven. knjižnico.

A. D'ENNERY:

DVE SIROTI

Petindvajset minut kasneje je markiz de Presles postavil svojega strežaja na vogal ulice Dellina, medtem ko je sam nadaljeval pot proti vili »Dober zrak«.

IX.

Ko je ostal sam, se je Lafleur vsedel na kamnito ograjo Novega mostu in poglednil iz žepa denarnico, ki mu jo je bil dal markiz za pokritje stroškov pohoda. Izvlekel je tri zlatnike in jih vtaknil v žep telovnika.

»Ne smem tem dobrovoljčkom pokazati preveč denarja, ker se sicer njihove zahteve utednejo povečati. Sedaj pa na delo, da vidimo, kje jih bo mogoče dobiti. Ako so še na prostem jih bom na vsak način dobil v tem lokalu.«

V gostilno, kjer je nameraval Lafleur najti svoje vrstnike, so hodile množice potepinov in zločincev, ki so prihajali na belo Auxerreško vino. Čim je prestopil prag, je že zagledal tiste, ki jih je iskal. Pomežnik jim je v skupaj so se stili niti v kot.

Razgovor ni trajal dolgo. Ko jim je dal zadnja navodila je de Preslesov strežaj odšel.

Sedaj je bilo treba dobiti še vozilo. Lafleur je vedel, kje ga bo dobil. In res je lastniku garaže, čim ga je zagledal,

zaigralo srce, ker je računal na dober izkupiček.

»V pol ure tik pred »Letečim srcem!« Ali se sponinjate, da so mi zadnjič razbili stekla?»

»Zagotavljam vam, da bo vse skupaj poteklo v popolnem miru.«

Ko je tudi ta posel uredil, je bilo potrebno dobiti še obleko, ki se je razlikovala od tiste, ki jo je nosil kot strežaj. Stopil je k trgovcu, ki ga je spoznal, in po kratkem razpravljanju oblekel civilno obleko, ki je bila kakor ulita. Komaj je bil odšel, že se je ves zasopljn vrnil. Počutil je bil namreč denarnico in steklenico.

Bila je sobota in ob Novem mostu je mrgolelo ljudi in voz. Ta dan je prišlo v mesto vedno veliko podeželanov in ob postajališčih poštnih kočij se je gnetlo mnogo ljudi iz najrazličnejših družabnih plasti.

Ni manjkalo tudi beračev. Med njimi se je posebno neka starka odlikovala po svoji nasilnosti in vsiljivosti, s katero je moledovala za miloščino.

Obraz mršav, čelo nizko, lasje elvi, pa namazani in gladko počesani, oči drobne in hinavske, nos koničast, nozdravi črne od tobaka, ustnice pa štrleče, ker so za

problemi so v takem primeru edino zdravilo. — Zdaj imamo tudi pri nas delo, ki prinaša v skrbnem izboru, po eg neš etih drugih iger in razvedril v družinskem krogu — zabavo tudisamotarju.

Ravnih Jože iz Malega Orehka, Šalohar Jože iz Vrh, Juršič Jože, gasilec iz Novega mesta, Ravnih Anton iz Velikega Orehka, Zevnik Jože iz Dolž.

Umorili so tudi slabotno žensko:

20 letno Kastrevo Marijo iz Hrušice, Ovničnik Franciško iz Pangre grma. Obe so mučili. Vse te so »sodili« v gaberski šoli.

So pa tod še drugi neznani grobovi, neznane žrtve.

Človeka kar pretrese taka pot ob grobovih. Strašna nesreča je zadela naše ljudstvo, zato je odpor proti krivcem teh zločinov in te nesreče tako odločen in trden.

Grobovi stopiških in številnih drugih žrtev na deželi nam govore. Prislunimo njihovim šepetanjem, ki je kakor glasno opominjanje vsem tistim, da večna tema in smrt ne moreta vladati. Grobovi, ki stoje odprti za nas vse, nam govore o življenju in smrti ter nam zatrjujejo, da smrt ni večna, ampak da nas vodi v novo življenje. To nam naj bodo tudi stopiški grobovi!

Morilec Mirtič Valentin prijet

V partizanskem taborišču nad Št. Rupertom so našli 7 mrtvih partizanov

Borba proti ostanom partizanske »vojske«, oziroma boljše proti razpršenim morilskim tolpom, ki se skušajo še vedno zbirati na različnih krajih, se nadaljuje z vso odločnostjo. Tako so bombniki uničili pred dnevi večje partizansko taborišče nad Št. Rupertom. V uničenem taborišču so našli 7 mrtvih partizanov, sledovi pa so kazali, da je bilo več tudi težje ranjenih. Od prijetih so izvedeli, da je bil med ranjenimi tudi partizanski poveljnik Tominec iz Št. Ruperta. Legionarji iz Žužemberka so ujeli pred

Športni drobci

Najboljši letošnji evropski prsni plavalec je brez dvoma Tone Cerer, doma iz Kamnika. Na 100 m prosti stil je plaval v času 1:05,8. Pa tudi na 100 m prsno je dosegel sijajen čas 1:11,6. Ta čas je postavil v Celovcu še v poletju, ko je pustil za seboj svojega najresnejšega tekmeca Laškovega.

Pretekli četrtlet sta se v Kopenhagenu pomerili boksarski reprezentanci Danske in Švedske. Zmagali so Danci z 10:6.

Preteklo nedeljo je znani italijanski kolesarski dirkač Magni postavil v Milanu nov svetovni rekord v dirki na 50 km. Omenjeno progo je prevozil Magni v sijajnem času 1:07:23,6. S tem časom je popravil dosedanj rekord na tej progi, ki ga je imel Saponetti, za dobre pol minute.

Mariiborski Rapid je preteklo nedeljo slavil visoko zmago nad graškimi poštarji. Odpravil jih je kar z 10:0. Prve pol ure je bila igra še kolikor toliko enakovredna, potem pa so začeli golji kar deževati. Gledalec je bilo približno 600.

Graški športni klub je gostoval v Celju in podlegel Celjskemu športnemu klubu z 2:9.

Mariiborski železničarji pa so gostovali v Leibnitzu. Bili so tehnično močnejši in so domače premagali s 4:1.

Finska smučarska zveza se je odločila, da bo tudi letošnje leto priredila državno smučarsko prvenstvo, ki pa ga bo izvedla v dveh obdobjih. Prvi del bo obsegal nordijske discipline, vključno tek na 50 km. Pri tem delu tekmovanja bodo razdelili vse naslove novih državnih prvakov. Zveza je nadalje sklenila, da letos ne bodo tekmovali v alpskih disciplinah. Prav tako je odločila, da bodo izvedli obširno tekmovanje tako za juniorje, starejše gospode in dame. Krajev, kjer bodo izvedli vse omenjene tekme, pa še niso določili. Smučanja bo torej tudi letos na Finskem dovolj.

Pol kilograma več kot znaša dosedanj svetovni rekord je potegnil težno Madžar Ambrosio, ki nekaj pomeni v madžarski težki atletiki. Obojerno je dvignil 109 kg. Dosedanj svetovni rekord je imel Dunajčan Feine s 108,5 kg.

Znani igralec zagrebškega Gradjanskega Jut bo zdaj nastopal za osješki nogometni klub Grad-

Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu: Karl Putrih: »Juga«.

Ljubljana

Koledar

Danes, sreda, 11. novembra: Martin, škof. Četrtek, 12. novembra: Martin, papež.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Maša zadušnica za pok. urednikom Janezom Gregorinom bo jutri v četrtek ob pol sedmih v stolnici.

Vljudno prosimo vse naročnike z dežele, da blagovolijo plačevati naročnino čim bolj točno. — Brez rednega plačevanja naročnine listu ni mogoče izhajati. Tam, kjer ni zastopnikov, naj si jih naročniki blagovolijo izbrati: naj nekdo prevzame to delo, da bo list v redu dostavljen naročnikom in da bo naročnina v redno pobrana. Ker po našem časopisu vsi tako zvesto begate in ga radi berete, smo prepričani, da boste tudi denarne obveznosti radevolje izpolnili. — Slovenski dom, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Naročite »Slov. koledar«!

Zaprta sprednja tramvajska vrata. Ker nekateri ljudje nikakor ni mogoče navaditi reda, da bi v tramvajske vozove vstopali samo pri zadnjih vratih in izstopali pri prednjih, je uprava cestne železnice po številnih opominih morala voznikom naročiti, da morajo prednja vrata zapirati takoj, ko ljudje izstopijo. Spredaj je namreč dovoljeno vstopati samo potnikom z večjo prtljavo in pa uniformiranim organom javne varnosti. Kdor pa nima take prtljage, da bi zanjo plačal vozno, nikakor ne sme spredaj vstopati v tramvaj, temveč edino pri zadnjih vratih kot vsi drugi potniki. Odslej imajo vozniki prav strogo ukaz, da morajo prednja vrata takoj zapreti, ko vsi izstopijo in vstopijo morda še ljudje z veliko prtljavo, ki plačajo zanjo vozno, in pa organi javne varnosti. Kadar pa voznik dobi znamenje, mora takoj odpeljati z zaprtimi vrati. Hkrati pa opominjamo, da je voznikom in sprevodnikom tudi naročeno, naj prosijo organe javne varnosti, ki se vozijo skoraj z vsakim vozom, za sodelovanje, če bi potniki ne upoštevali opominov in prošelj tramvajskih uslužbenecv.

»Slov. koledar« samo 20 lir!

Ljubljansko gledališče

Drama.

Sreda, 11. novembra ob 16: »Hamlet«. Red Sreda.

Četrtek, 12. novembra ob 16.30: »Gradbenik Solmes«. Premiera. Red Premierski.

Petek, 13. novembra ob 15: »Oče naš«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera.

Sreda, 11. novembra ob 16: »Traviata«. Red A. Četrtek, 12. novembra ob 16: »Seviljski brivci«. Red Četrtek.

Petek, 13. novembra: Zaprto.

ROKODELSKI ODER

Ali veste, kdo je »ROKSI«? To je srčkano dekletce, pepelka v družini, ki ji je srce pričelo burno utripati in hoče v življenje, da se ji izpolni njene mladostne sanje. Toda videli boste, da to ne gre tako lahko. Končno pa ji pripomoreta do zmage njena ljubka prebrisatost in osvajočujoča dobrot. To veselo bitje nas bo osvobodilo v istoimenski komediji, ki jo bo v nedeljo, 15. novembra uprizoril Rokodelski oder, Petrarkova 12-1.

Prva slana na Martinovo

Ljubljana, 11. nov.

Ljubitelji cvetja in rož, kakor tudi vsi ljubljanski vrtnarji, zelenjadarji in drugi so bili letos kaj zadovoljni, da jih toliko časa ni nadlegovala slana, ki jim vsako jesen pokonča marsikatero lepo rožo, tako dalje in krizanteme, salvi in druge enoletnice; slana je tudi škodljiva razni zelenjavi. Bili so že dnevi, ko je vse kazalo, da bo naslednji dan nastopila huda slana, toda vreme se je že noč preokrenilo in nevarnost slane je bila odstranjena.

Letos, na dan sv. Martina, ko je kupila polna sladkega vina, je prvič padla slana. Lani je slana padla že prve dneve oktobra. Jutranja temperatura se je močno približala ničli. V mestu, kjer vlada zatisej, smo imeli še 1 stopinjo nad ničlo, zunaj, na prostem, pa je živo srebro v toplotomeru padlo že pod ničlo in doseglo —2. Barometer se drugače dviga in je dosegel stanje nad 768 mm. Ta slana drugače ne bo napravila večje škode, saj so vsi poljski pridelki večji del spravljeni pod streho. Slana je pač pomorila nezavarovane krizanteme, dalje in paljve. (—c.)

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

na svoj dom.

»Dobro... dobro... Če ti bo šlo po sreči, boš dobil vse, kar boš želel.«

Lafleur se je zasmejal in se obrnil proti debelemu gospodu, ki je nepotrpeljivo gledal na uro. Strežaju se je zadrželo, da utegne to biti prijatelj družine, ki čaka na dekletci. In res ga prvi občutek ni varal.

Mož je bil oče vdove Martinove, prijateljice družine Gerard. Ta dobra žena je obe siroti priporočila svojim staršem. Oba, oče in mati, sta bila takoj voljna izkazati deklicama svojo pomoč.

Zanju naj bi bili neke vrste razvedrilo. Bila sta mala trgovca, ki pa sta že opustila svojo obrt, čim sta si nekaj prihranila. Bilo jima je dolgčas, ker nista imela ves dan nobenega posla in sta le posedala v brezdelju. Ko jima je gospa Martin pisala, da bosta prišli Henrik in Luiza, sta bila starca vsa srečna. Dobila bosta končno dve hčerki, ki bosta razveseljevali njun dom...

Lafleur si je starca dobro ogledal in jo mahnil za njim. Končno, ko se mu je zadrželo, da je prišel pravi trenutek, je napletel pogovor.

»Gospod pričakuje kočijo iz Evreu xa?»

»Da.«

»Tudi jaz, toda počakati bomo morali še dve uri, kajti pred deveto je ne bo.«

»Kako? Od devetih?»

»Da. Ravnokar sem se pozanimal za to pri nekem gospodu, ki je potoval po leži česti in je videl kočijo stati v Ramboilletu zaradi neke okvare.«

»Oh, ubogi moji deklici! In sedaj, kaj naj storim? Vrniti se domov in poslušati

jadikovanje svoje žene? Nak, ne. Rajši bom stopil na kozarec vina.«

»Tudi misel! Gospod, igrate radi na karte?»

»Da.«

»Medtem ko čakava na pošto kočijo, bi lahko vrgla karte, ali ne?»

Starac je obstal za hip zamišljen. Morebiti je mislil na naročila svoje žene, ki ni rada videla, ako je v javnih lokalih igral karte, ali pa je mislil na povratek domov?

Čim je Lafleur opazil, da je železo vroče, ga je sklenil kovati in po dolgem pregovarjanju se mu je končno posrečilo prepovoriti gospoda, da je odšel z njim v »Leteče srce«.

Ob vstopu v gostilnico ju je prestrela Frochardova in ju prosila za milodar. Strežaj je starko znova zavrnil, medtem ko ji je oni drugi dal dva solca.

Na cesti je bilo malo ljudi. Le neka ženska, oblečena kot delavka, je bila v bližini in Frochardova je takoj uganila, da se s te strani nima bogve kaj nadejati. Zato je odšla, zraven pa godrnjala, kajti morala se je hitro vrniti, če je hotela pričakati kočijo.

Zenska, oblečena kot delavka, se je približala kameniti ograji in se nepremično zagledala v vodo.

Bila je lepa mladenka, visoka, pravi vzorec predmestne Parižanke. Ob pogledu nanjo je vsakdo moral zapaziti, da jo je morala zadeti težka nesreča.

In resnično. Prišla je semkaj z namenom, da si konča življenje. Ako pa še ni izvršila svojega žalostnega sklepa, je bil vzrok v tem, ker se je komaj mračilo in je hotela počakati na noč.

Turški problemi

Kromova ruda, Dardanele in nevtralnost

Pred nekaj leti je sklenila Turčija z Anglijo pogodbo, ki je priznala Angležem takorekoč izvozni monopol za kromovo rudo. S pričetkom novega leta preneha veljavnost pogodbe. Turčija si je pridržala pravico v bodoče tudi drugim državam nuditi isto ugodnost. Med drugimi državami tudi Nemčiji, ki je to obljubila v poslednji nemško-turški gospodarski pogodbi. Unija ima svoje pojme o nevtralnosti in samostojnosti države; zaradi tega smatra poslednjo zadevo o kromovi rudi kot nezaslišano. Mesto da bi turške častnike pozdravili v Ameriki, so jim pomolili pod nos vprašanje o kromovi rudi.

Kaj pravi o zadevi turški poslanec Sadak v »Aksamu«? Z gočo ironijo biča način, s katerim so bili sprejeti gostje v Združenih državah, ki so toliko časa nanje pritiskali, dokler niso poslali primernih telegramov zaradi kromove rude domov. Svoje sopotnike opozarja, da se je tu pojm o nevtralnosti nekoliko skalil proti omumi, ki vlada v Turčiji. »V ostaleh,« tako govori dopisnik doslovno, »nam je nerazumljivo, da so prva vprašanja, ki jih stavijo gostom v prijateljski državi tako čudna. Res je, da je ameriški dan naša noč, to se pozna pri vsem opazovanju in presojanju. Mi smo pa navajeni meriti življenje s srčno mero, ne pa z milijardami in tonami.« Na ta način je dobilo unijsko kromovo čustvo svoj zavirač. Pa tudi v stvarnem oziru odgovor iz Ankare ni dvoumen.

»Vsi oficialni govori iz Unije kažejo, da polagajo Amerikanci največ važnosti v to, da je Turčija močna, nevtralna in od nikogar napadena. Turčija nima nobene skrbi za kak napad. Ako pa pošiljamo Nemcem krom, dobimo za to orožje iz Nemčije, ki ga nujno rabimo, da smo močni. Amerika naj ne vprašuje, zakaj pošiljamo Reichu krom, če sama želi, da bi bili močni.

Unija tudi ne more reči: »Mi smo vam vse poslali, zato ni treba Nemčiji pošiljati kroma za orožje. Amerikanci vedo bolje kot mi, kaj so nam obljubljali tri leta in kaj so doslej izpolnili od tega. Amerikanci se delajo, kakor da bi bili pristaši politike nevtralnosti. Kdo bi pa verjel v našo nevtralnost, če bi svobodno

razpolagali s kromovo rudo, ne smeli bi jo pa pošiljati v Nemčijo. Amerika tudi ne želi, da bi kdo Turčijo napadel. Toda, če bi bili tudi napadeni, ne bi bila Unija v položaju, da bi nam pomagala. Ako bomo pa pošiljali Nemčiji krom v zameno za orožje, nastane sledeči položaj: Nemčija ni samo pokazala zaupanja v turško politiko s svojimi pošilkami orožja, marveč je podala tudi najmočnejši dokaz, da ne goji proti Turčiji nobenih slabih načrtov.« S temi besedami so odklonili Turki vsako vmešavanje Amerike v zadevo kromove rude.

V »Colliers Magazine« poroča Rooseveltov dvorni geograf Renner, da bo Turčija na demokratskem mirovnem kongresu okrnjena. Priložena, skrbno izdelana zemljevidna skica kaže, da bo Turčija pregnana iz Evrope in deloma tudi z obal Egejskega morja. Morske ožibice po tej skici zasleda Sovjetska unija. »Tasviri Efkiar« je ta proizvod ameriškega imperializma podal turški javnosti. Ameriški admiral Sterling je pred nedavnimi časom isto zahteval. Turški tisk mu je tedaj takoj primerno odgovoril. Mnenje v Ameriki se tedaj glede Turčije ni prav nič izpremenilo, ako v uradnem listu hladnokrvno predložijo Turčiji, kaj jo čaka, ako zmagajo demokratske države.

Vprašanje je nastalo, če se bo posrečilo ameriški propagandi zabrisati neugodne vtise v Turčiji. Turčiji tudi ni všeč, da gleda na svojih tleh informacijske in propagandne pisarne bojujočih se veseli. Turki imajo lin čut za politični takt in zelo jasne predstave o tem, kako se obvaruje nevtralnost. Te predstave so si razširili zlasti v zadevah kroma in Dardanel. Sedaj so si pa tudi na jasnem v Turčiji proti komu morajo v bodoče z vso odločnostjo zastopati nevtralnost.

Za včerajšnji god romunskega kralja Mihaela so povsod izobesili zastave, podpredsednik vlade Antonescu pa je dal poseben razglas, v katerem poudarja, da je vladanje kralja Mihaela znamenje narodne edinosti in poročilo za nepretrgano izročilo Romunije.

Vohun

Detektivska zgodba sedanjih dni s presenetljivim koncem

Človek skoraj ne bi verjel, a ker je toliko zasledljivih pričevanj, bo pač držalo, da je v Stockholmu prišlo do zelo zanimivega lova za nevarnim vohunom, ki pa se je razpletel na čuden način. Takole nekako je bilo:

Nasproti glavne železniške postaje v Stockholmu je veliko gostišče, znano pod imenom »Central-Hotel«. Okno neke vogalne sobe tega hotela se je prav počasi odprlo. Nato se je prikazala roka, ramena, glava in nazadnje še fotografski aparat z raztegovanjem slik, kakršnega včasih vidiš v rokah ljubiteljev kinematografije.

Objektiv je bil naperjen proti železniški postaji in neznane je jel počasi snimati kolodvorsko poslopje, kakor je bilo sklepati po počasnem gibanju roke z leve na desno in nore. Kar tudi na daljavo razodeva, da gre za fotografa, ki elika s posebnim aparatom in filmom za raztegnjene slike.

To je neznane ponavljal dvakrat ali trikrat in prenehal ravno za toliko, kolikor je pač potrebno, da aparat opremiš z novim filmom.

Kdo neki je mogel biti skrivnostni fotograf?

V kolodvorskem poslopju nasproti hotela pa je na vrtljivem stolu pred pisalno mizo sedela tajnica, ki se je v slučajnem brezdelju ozirala skozi okno in videla, kaj je neznane počenjal. Prešnilo jo je. Nato se je je polastil dvom, prav mučen dvom. Ta skrivni in košeni obraz za zastori, potem pa še to skrivno fotografiranje, vse je dalo misliti... seveda, to mora biti vohun, vohun neke tuje vele-sile, ki ga je opazila pri zločinskem početju!

Stražniki in vratarji so morali na lov

Brž je skočila k telefonu ter hkrati obvestila o vsem policijo in vratarja omenjenega hotela. Tajnica je bila prepričana, da je storila sveto rodoljubno dolžnost in svoji domovini izkazala veliko uslugo.

Medtem pa je skrbno oprezovala skozi okno in zapičila pogled na hotelska vrata, da se ne bi neznane izmuznil redarjem, ki bodo vsak hip lahko začeli lov za njim. Ali bodo prišli ob pravem času? In ali bo vratar dal njegovo sobo nadzorovati z zadostnim številom uslužbencev? Te in take misli so drhte v njenem srcu.

Kaj bi bilo, če bi bilo

Morda — si je potem mislila — me bodo »dali v dnevnike«, nemara celo objavili mojo sliko ter pod debelim naslovom čez več stolpičev prinesli tudi na primer takole besedilo: »Mlada tajnica je pomagala ujeti zelo nevarnega vohuna«, ali pa: »Prisotnost neke naše meščanke je bila usodna skrivnemu vohunu« itd. Kako jo bodo njene tovarišice poslej gledale!

Iz sanjskega sveta pa jo je nenadoma potegnili na resnično zemsko tla, da se je vsa stresla. Zagledala je namreč vohuna s koščatim licem, ki je v popolnem božjem miru prikorakal iz glavnih hotelskih vrat ter jo z majhnim ročnim kovčgom počasi mahnil naravnost proti kolodvoru, ne da bi ga kdo skušal ustaviti. Kaj je torej počenjal vratar? Torej tudi policija ni dospela ob pravem času?

Brž je stopila k telefonu ter ponovno poklicala vratarja.

A dobila je najbolj nepričakovani odgovor, kar si ga je mogla misliti, ki jo je pa resnično v dno razburjene duše pomiril. Vratar ji je tehtno dejal, da ni domnevni vohun nihče drug kakor... Gundar Hägg, glavni tekač, ki so vsi Švedi ponosni nanj.

Sloviti mladi mož je za nagrado za svoj največji rekord dobil lep kinematografski aparat, ki slika s filmom za raztegnjene slike. V hotelu je na skrivaj prvič poskušal svojo srečo s svojim novim darilom.

Vendar se ji je zadnja želja izpolnila

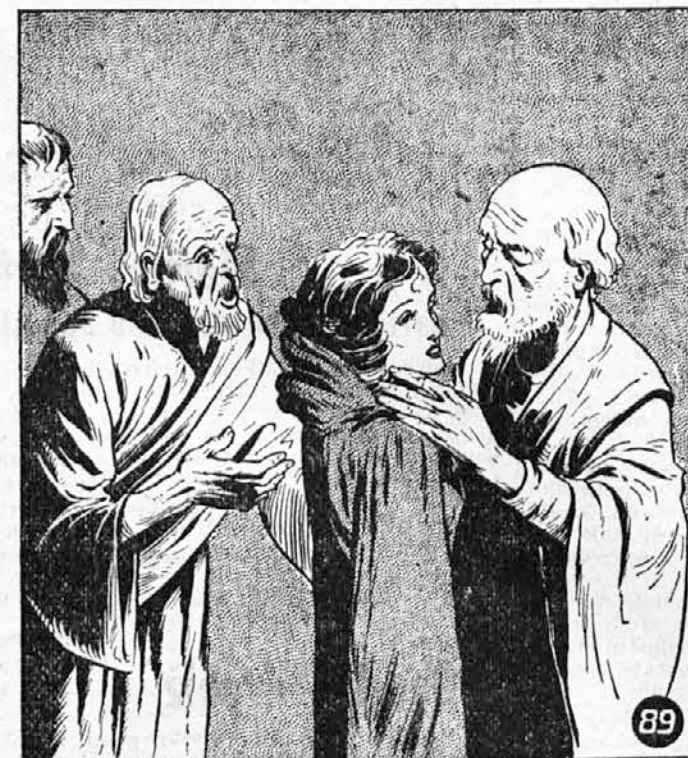
Naj si bralci sami mislijo, kako presenečena je bila sicer vneti mlada tajnica, ko je zvedela za svoj mučni neuspeh pri prvem poskusu bistre kriminalistične sposobnosti. Vsekako se je ji skrila želja izpolnila: listi so pisali o njej, čeprav malo drugače, kakor je v prvem zanosu mislila.

Človek porabi v življenju povprečno 30.000 hl vode

Človeško življenje je stalno spreminjevanje in presnavljanje. Statistika je že dognala, koliko časa porabi človek v življenju za delo, prehrano in tudi za počitek.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

89.
Pri teh besedah je dvignil Ligijino objokano lice k sebi ter ji dejal:

»Dokler oči tistega, ki ga ljubiš, ne zagledajo resnice, se ga ogibaj, da te ne zapelje v greh, pač pa moli zanj in vеди, da nisi ti kriva, če ga ljubiš. Ne jokaj in ne muči se, zakaj tvoje molitve bodo uslišane in po želosti bodo prišli dnevi veselja.«

Blagoslovil jo je, osramočeni Krispin pa se je začel opravičevati:

»Ker je odprla Ligija srce pozemski ljubezni, sem mislil, da je zatajila Kristusa.«

»Jaz sem ga trikrat zatajila, pa mi je le odpustil in zapovedal, naj pasem njegove ovce.«

90

Ligija se je ravnila po apostolovem nasvetu. Vinicij je bil že skoraj zdrav, toda še preden se je vrnil v svojo hišo, je Ligija nekega večera, ko je že spal, stopila k njegovemu ležišču. Zadržala je dih in gledala ljubljenega človeka. Solze so ji stopile v oči, potem se je sklonila k njemu in mu na vzglavje položila križ, ki ga je sama naredila iz srebota. Potem je odšla.

Tokrat bomo malce poskušali premotriti človeško življenje z ozirom na porabo človeških potrebščin. Razumljivo je, da lahko o tem govorimo le o »statističnih« ljudih, ne pa o splošnih Adamovih otrokih. Mislimo namreč na take »normalne« ljudi, ki žive v rednih razmerah in na zdrave ljudi. Mislimo tu le na moške, kajti ženska »statistika« bi bila težavnejša in kočljivejša ko moška. Lahko bi trdili, da porabi človek v povprečni življenjski dobi do 70. leta 110 parov čevljev. Seveda mislimo le na osebo, ki štedi. Prav tako je tudi z uporabo nogavic. Varčen človek, delaven in reden, porabi v življenju povprečno 200 parov nogavic. Seveda jih mora krpiti, drugače jih porabi še več, morda petkrat več. To lahko primerjamo sami po sebi: včasih smo porabili mesečno kar več parov nogavic, ker smo malce strgane vrgli proč, sedaj pa, ko jih krpamo, jih porabimo mnogo manj.

Moški, ki hoče biti vedno čist in čeden, obišče povprečno frizerja 1.000 do 1500 krat v življenju.

Briti se mora seveda sam. Če uporabimo v življenju 100 oblek, to je že vendar lepo število, ki zadostuje za rednega moškega. Statistika o ženski uporabi bi za to gotovo predvidevala večje število. Za čiščenje obleke in perila, prehrano in pijačo porabi človek v življenju 20.000 do 30.000 hl vode. Tako visoko razliko predvideva statistika najbrž zaradi tega, ker mnogi popijejo mnogo manj vode ko drugi, zato pa več vina in drugih pijač. Statistika navaja nadalje, da uniči moški v življenjski dobi 20 plaščev. Vsekakor visoka številka! Mnogi skromni in varčni se zadovolje v življenju z dvema ali celo samo z enim plaščem. Manjše število ur, denarnice, nožikov in drugih takih pripomočkov, ki jih človek potrebuje v življenju. Na koncu navaja statistika, da porabi človek v življenju povprečno 300 kosov mila.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

V deželi cvetočih češenj

Melanholija

Atami (Južna Japonska).

V »Osaka hotelu« me je s hrupom zbudil boy iz spanja: prinesel mi je brzojavko: »Konec tedna bom v Atami, stop, k vragu Osaka«. Spodaj je sledil podpis nekega prijatelja iz Tokija ali bolje povedano rebus, v katerega je nek japonski poštni uradnik izpremenil podpis.

Ali poznate »Osaka hotel«? Ne? Prav nič niste zamudili. Niti ne bi ničesar zamudili, če Osaka ne bi poznali. Kljub temu pa je Osaka največje mesto na vzhodu (ker si je več kakor dva milijona Japoncev vteplo v glavo, da hoče tam živeti).

Tod predejo bombaževino in tko katun. Dopoldne požirajo prah in popoldne uporabijo za to, da ga spet izkašljajo. Zvečer se prepevajo v majhnih čolnih po črnih smrdljivih kanalih in si »domišljajo, da doživljajo beneško noč. Toda kljub pisanim papir lampijonom je vse skupaj zelo melanholično. Osaka je skoraj evropsko mesto. In če gledamo borzo, bi lahko mislili, da smo v Berlinu med epidemijo zlatenice. Osaka ni lepa. Prav nič. Če mi ne bi bilo na tem, da bi si tu ogledal japonske tovarne, se sploh ne bi peljal sem. Toda videl sem že zadost japonskih tovarn; ona je podobna drugi, toda vse skupaj so ravno take kakor v Chemnitzu in nič drugače.

Toda Atami — oh Atami! Mesto leži v zelenju in ob morju čisto mirno in nima nobene borze. Kako naj bi prišla borza v Atami? Niti bioskopa nimajo tam. Kako daleč je prav za prav? Trinajst ur vožnje z brzovlakom? Strinajst? Zakaj se ne bi peljal tja? Pomirjen sem spet zaspa, medtem ko so se moskiti — tssss — spet pravili na svoje delo. Moskiti v Osaki delajo samo ponoči.

Z razliko od tekstilnih delavcev; oni delajo v nočnih in dnevnih posadih.

Naslednje jutro sem zahteval svoj račun — poznate »Osaka hotel«? Ne? Bodite veseli! Nato sem bojeval običajen boj, da bi dobil taksi. Pravi taksi z uro, ne pa hotelskega avtomobila, ki takoj nabije sto odstotkov več, če vidi tsnjen kovčeg. No, in sedaj sem zadovoljen, tako zadovoljen, da je stari Anglež postal dvakrat tako čemerin in je na moje »Dobro jutro« odgovoril z odklonilnim godrnjanjem.

»Odpeljem se,« sem se mu maščeval zato, »dovolj imam Osake.«

»Čisto vseeno je, kje ste v tej prekleti deželi,« je mrmral, »ki dela človeka, rumenega. Da, rumenega napravi. Notranje, in prav tu moram prodajati bombaže!«

Nato je skušal potolažiti svojo usodo z novo čašo whiskyja s sodo.

Ali je res vseeno, kje si v tej deželi? Na primer Atami. To je mestce na polotoku Izu, na pol ribiška vasica, na pol kopališče z mnogimi vročimi vreli. Da ne pozabim omeniti gejzirja; po zadnjem potresu sicer ne brizga več vode, ampak piha paro, toda vkljub temu je še vedno gejzir.

Kopališki gostje prihajajo sem od vsepovsod. Kadar se Japonci jezi in je divji, da bi počili, ali kadar je žalosten, žalosten, da bi tulil, nikakor ne sme niti počiti, niti tuliti. To bi nasprotovalo dobrim šegam, ki mu predpisujejo vedno enakomerno smehljajoč se obraz. Potem pograbi svoj kovčeg in se odpravi na morje. Nato gleda tri dni morje, dokler se ne pomiri. Potem pa se odpelja spet domov. Na primer v Osaka. Nekateri imajo tudi drug recept: ti gledajo tri dni dolgo na Fudži-San, kralja japonskih gora (in gotovo najlepšo goro na širnem božjem svetu). Fudži-San je plemenit, s snegom ogrnjen stožec, ki se vzpenja v ljubki in enakomerni krivini od zelenih jezer do belih oblakov.

V Atami je poleg ducata japonskih gostilnic tudi hotel, resničen hotel po evropskem načinu. Hotel je vstran od mesteca in malo nad morjem. Na livadah ob hotelu stoji klopi in na vsaki klopi sedi samotni, smehljajoč Japonci, ki bi najraje počili, ali tulil in mesto tega ogleduje morje, bisernosivo morje, ki postane zvečer temnomodro in v katerem lovijo v oglatih sampangih ribe. To so gondole vzhoda.

Če takemu samotnemu Japoncu ne zadostuje morje, vzame v roko bambusovo palico in se povzpne na sedlo pri Desetih pokrajinah. To je malo naporno, toda včasih se vidi od tam Fudži-San, ravno vrh Fudži-Sana visoko nad ovčkami. In to ga večkrat tako potolaži, da igra zvečer v hotelu klavir. Hvala Bogu se to ne zgodi pogosto. Med tem pa Vi lahko igrate z natakajem biljard. Natakari v Atamiju igrajo biljard prav dobro, toda vedno izgube. Deloma zaradi prirojene japonske vlnjati, deloma zaradi napitnine.

Resnično ni vseeno, kje ste v tej deželi. Dvigali smo se visoko mimo oranžnih logov, kjer visi polno debelih kislih sadežev, skozi šelesteče bambusove gozdove in končno čez skale in čeri, na katerih stoji mali prepereli Budhe iz peščen. Ko smo po trirurni hoji našli šestintrideset teh preperelih Budh in smo se zedinili, da bomo pri sedemtridesetem začeli preklinjati, glej, že smo stali na sedlu pri Desetih pokrajinah.

Daleč smo gledali morje in virgo vrhov, ki imajo čisto drugačen videz, kakor naši vrtovi. Trmejši so, bolj groteskni in pestrejši, polni rdečrjavih ilovnatih melišč z borovci, ki so tu čisto drugačni, kakor znameniti lepi bori v Grunewaldu. Borovci tukaj namreč ne stezajo svojih vej enostavno na levo in desno, ampak jih zavrtje v obliki piruete, razpro malo navzgor, malo navzdol, jih zavijejo spiralo ali v obliki kače in mnogi se zde, kakor da obupano vijejo roke. Resnično, ta drevesa pojasnijo, zakaj tako veliko japonskih umetnikov slika bore in nič drugega kot bore.